

گروه اخلاق و اسرار پژوهشکده حج و زیارت

عنوان و نام پدیدآور: آیات اماکن و معارف مکه و مدینه، مولف گروه اخلاق و اسرار پژوهشکده حج و زیارت

مشخصات نشر: تهران: نشر مشعر، ۱۴۰۰

مشخصات ظاهری: ۶۸ ص؛ ۵/۱۴*۵/۲۱ س.م.

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۵۴۰-۹۴۸-۵

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

یادداشت: کتابنامه: ص. ۶۳-۶۸

موضوع: زیارتگاه‌های اسلامی - عربستان سعودی - جنبه‌های قرآنی

موضوع: Qur'anic teachingIslamic shrines -- Saudi Arabia

موضوع: غزوات - جنبه‌های قرآنی

موضوع: Ghazavat -- Qur'anic teaching

شناسه افزوده: حوزه نمایندگی ولی فقیه در امور حج و زیارت. پژوهشکده حج و زیارت. واحد اسناد

رده بندی کنگره: BP ۲۶۲/۵

رده بندی دیویی: ۲۹۷/۷۴۳۲

شماره کتابشناسی ملی: ۱۴۶۵۰۱

اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیبا

آیات اماکن و معارف مکه و مدینه

تألیف:	گروه اخلاق و اسرار پژوهشکده حج و زیارت
ناشر:	مؤسسه فرهنگی هنری مشعر
نوبت چاپ:	اول - پاییز ۱۴۰۰
شمارگان:	۵۰۰ نسخه
بها:	۷۰,۰۰۰ ریال

ISBN: ۹۷۸-۹۶۴-۵۴۰-۹۴۸-۵

پایگاه اطلاع رسانی پژوهشکده حج و زیارت: <http://hzrc.ac.ir>

فهرست

دیاچه ۹

بخش اول: آیات اماکن و معارف که

فصل اول: آیات اماکن مکه ۱۳

۱- مسجدالحرام: حج، آیه ۲۵؛ بقره، آیه ۱۹۱ ۱۳

۲- شهر مکه: بلد، آیات ۱-۲؛ تین آیات ۱-۳؛ ابراهیم، آیه ۳۵؛ بقره، آیه ۱۱۲ ۱۵

۳- حرم: عنکبوت، آیه ۶۷ ۱۷

۴- مقام ابراهیم: آل عمران، آیه ۹۷؛ بقره، آیه ۱۲۵ ۱۸

۵- صفا و مروه: بقره، آیه ۱۵۸ ۲۰

۶- غار حرا: علق، آیات ۱-۵ ۲۱

۷- غار ثور: توبه، آیه ۴۰ ۲۲

۸- غزوه خُنین: توبه، آیه ۲۵ ۲۳

۹- خُذیبیه (محل بیعت رضوان): فتح، آیه ۱۸-۱۹ ۲۴

۱۰- غدیر خم: مائده، آیه ۳ ۲۷

۱۱- عرفات: بقره، آیه ۱۹۸ ۲۸

۶ آیات اماکن و معارف مکه و مدینه

- ۱۲- مشعر الحرام: بقره، آیه ۱۹۸ ۲۸
- ۱۳- وادی مُحْشَر (محل نزول بلا بر اصحاب فیل): فیل، آیات ۱-۵ ۲۹
- ۱۴- منّا: صافات، آیات ۱۰۲-۱۰۷ ۳۰
- ۱۵- محل قربانی: بقره، آیه ۱۹۶ ۳۱
- فصل دوم: آیات معارف مکه ۳۳**
- ۱- حج و عمره: بقره، آیه ۱۹۶ ۳۳
- ۲- ابراهیم و اسماعیل علیهما السلام (سازندگان کعبه): بقره، آیه ۱۲۷ ۳۴
- ۳- طواف: حج، آیه ۲۹ ۳۵
- ۴- خلق و تقصیر: حج، آیه ۲۹ ۳۵
- ۵- قربانی: حج، آیه ۳۳-۳۷ ۳۶
- ۶- ایام تشریق: حج، آیه ۲۸، بقره، آیه ۲۰۳ ۳۷
- ۷- لیلۃ المیّت: بقره، آیه ۲۰۷ ۳۹
- ۸- معراج: اسراء، آیه ۱ ۳۹
- ۹- برائت از مشرکین: توبه، آیات ۵-۱ ۴۰

بخش دوم: آیات اماکن و معارف مدینه

- فصل اول: آیات اماکن مدینه ۴۵**
- ۱- مسجد قبا: توبه آیه ۱۰۸ ۴۵
- ۲- مسجد ضرار: توبه، آیات ۱۰۷-۱۰۸ ۴۶
- ۳- مسجد قبلتین (تغییر قبله): بقره ۱۴۴-۱۵۰ ۴۷
- ۴- مسجد مباحله (مسجد الاجابة): آل عمران، آیه ۶۱ ۴۸
- فصل دوم: آیات معارف مدینه ۵۱**
- ۱- غزوه بدر: انفال، آیات ۷-۲۱؛ آل عمران، آیات ۱۲۳-۱۲۵ ۵۱
- ۲- غزوه أحد: آل عمران ۱۴۰-۱۷۰ ۵۲

دیباچه

قرآن کریم این کتاب مقدس و ارزشمند در طول بیست و سه سال رسالت نبی مکرم اسلام ﷺ بر قلب آن حضرت نازل شد و در قالب کلمات و آیات جمع آوری و در اختیار مسلمانان قرار گرفت. از آنجا که این کتاب مقدس در سرزمین مکه و مدینه بر پیامبر اکرم ﷺ نازل گردید، به آیات مکی و مدنی تقسیم می شود. آیاتی که در مکه نازل شد آیات مکی و آیاتی که در مدینه نازل شد آیات مدنی شناخته می شوند. هر یک از آیات این کتاب آسمانی با توجه به زمان نزول و مکان نزول آن به معارف، حوادث و اماکن خاصی اشاره می کند که به آن شأن نزول گفته می شود.

همان گونه که می دانیم بر اساس مرحله نزول تدریجی در مناسبت های گوناگون و در طول زمان به مناسبت حوادثی که پیش می آمد، یک یا چند آیه و احیاناً یک سوره نازل می شد. البته گاهی به شأن نزول، اسباب النزول نیز گفته می شود که فرق چندانی با هم از لحاظ تعبیر ندارند، بلکه گاهی

شان نزول را اعم از سبب نزول می‌دانند؛ یعنی سبب اخص است و شان اعم.

بخشی از آیات قرآن کریم دارای شان نزول خاصی از نظر زمانی و مکانی است، که بر اساس حوادثی که برای مسلمانان رخ می‌داد و یا سؤالی به وجود می‌آمد نازل و تکلیف آنان را تعیین می‌کرد. بخشی از این آیات در باره حوادث، معارف و اماکنی نازل شده است که با سرزمین وحی ارتباط مستقیم دارند و یا برای این سرزمین و مردم آن دارای اهمیت خاصی بوده است.

در این مجموعه آیات مربوط به اماکن و معارف سرزمین وحی و حرمین شریفین جمع‌آوری شده است؛ آیاتی که اماکن موجود در مدینه و حوادث مربوط به آن را بیان می‌کنند؛ مانند مسجد قبا، مسجد مباهله، مسجد قبلتین، منطقه احد، منطقه بدر و غزه‌های بنی نضیر، بنی قریظه، احد، احزاب و تبوک. همچنین آیات اماکن و حوادثی که مربوط به شهر مکه می‌شود. مانند: مسجد الحرام، مواقف شریفه، اعمال حج، غار حرا و غار ثور و....

معرفی این آیات در اطلس‌های حرمین شریفین و آیات حرمین شریفین می‌تواند در فهم بیشتر قرآن کریم برای علاقه‌مندان به معارف قرآن مؤثر باشد.

گروه اخلاق و اسرار

پژوهشکده حج و زیارت